

látozatlanabb teljesítményei érdekében a két műfaj szolgálatát szétválasszák és a zenés, illetve énekes művek előadásaira külön intézményt létesítsenek. Évtizedek hosszú elméleti vitatkozásai és pénzügyi megfontolásai nyomán végre 1875-ben előbb a Népszínház megalkotásával vitték át a régi Nemzeti Színház könnyebb fajú énekes darabjainak nagyrészét ebbe az új intézetbe, egyidejűen pedig a magasabbrendű zenei alkotások kultuszára megkezdték a csak kilenc évvel később létrejött M. Kir. Operaház építését. 1873-ban az állam megvette a fővárostól az eredetien a Népszínház céljára szánt Hermina-téri telket 500.000 forintért (ez az összeg lett az alapja a Népszínház építési költségeinek) és e telken 1875. őszén kezdték meg a M. Kir. Operaház — akkor még »Dalműszínház«-nak nevezett harmadik budapesti magyar színház — építését. Eleinte úgy tervezték, hogy az új Operaház legkésőbb hat éven belül teljesen elkészül. Technikai és pénzügyi akadályok következtében azonban a hat pályázó közül Ybl Miklós építész terveinek megszavazott kiviteli munka csak az 1884. évi szept. hó második felében fejeződött be. Az épület tervének költségelőirányzata eredetien a 2 millió forint körül forgott, a nagy gonddal és hosszadalmasan folyt építkezés befejeztével azonban a kész színház 3,298.430 frt 22 krajcárnyi kiadást eredményezett. Az Operaház telkének hossza 60° 1' 7", szélessége 26° 0' 2", beépített területe 5718.60 négyzetméter, kőpárkányzati magassága 24.66 méter. Homlokzata az Andrássy-útra, többi három oldala — szabad elhelyezésben — a Dalszínház, a Hajós és a Lázár uccába nyílik. A legfelsőbb erkélysort 16 zene-költő szoborműve díszíti és pedig: Arezoi Guido, Pierluigi Giovanni, Peri Jacobo, Pergolese, Orlando di Lasso, Lully, Cherubini, Spontini, Haydn, Gluck, Mozart, Beethoven, Weber K. M., Meyerbeer, Rossini és Wagner Richárd. A főhomlokzat négy fülkéjében a muzsák közül Terpsichore, Erato, Thalia és Melpomene szobrainak adtak helyet. E szobrok alkotói: Donáth Gyula, Kiss György, Huszár Adolf, Szász Gyula, Strobl Alajos, Brestyánszky és Fessler Leó voltak. Az épület homlokzatának jobbán és balján

levő Liszt Ferenc és Erkel Ferenc szobrai Strobl Alajos vésője alól valók, ugyancsak ez utóbbi művész készítette a főbejáró két oldalán elhelyezett és carrarai márványból faragott két Sphinx-et.

A főosztibül mennyezetét Székely Bertalan által festett (muzsákat és géniuszokat ábrázoló) alakok ékesítik; a fali boltmezőkön Mosonyi, Doppler, Hummel és Goldmark zeneszerzőknek Schefftsik Antaltól mintázott arcképei láthatók. A főlépcsőház festményei: a zene ébredése, a zene diadala, Marsyas ítélete, a muzsák büntetnek a sziréneket, Orfeusz és Amfion: Than Mór művei. Az I. em. büfféjének mennyezetén látható Bacchus-képeket Vastagh György festette. Ugyanitt a falak kilenc mezőjére festett allegorikus képei Feszty Árpádtól valók, de mert a beszivárgott nedvesség megrontotta, 1906. táján Ujváry Ignác átfestette őket vászonra. Az udvari feljárt lépcsőházában Kovács Mihály által festett zenélő géniuszok s két bronzba öntött apród látható, az utóbbiak Brozorád Gyula alkotásai. Az udvari páholyok előtermeit Székely Bertalan és Than Mór festményei díszítik. A nézőtér mennyezetére festett — az Olimpuszt ábrázoló — művek Lotz Károly ecsetjéből valók.

Az Operaház külső és belső berendezésének értékét a világháború előtt kerekén 10 millió aranykoronára becsülték. Nézőtérén most 1175 személy fér el; állóhely nincs. — A színházat 1884. szept. 27-én I. Ferenc József király jelenlétében fényesen sikerült díszelőadás keretei között nyitották meg.

E díszelőadáson Erkel Ferenc »Bánk bán« című operájának I. felvonása Bartolucci Viktória (Gertrud), Pauli Rikárd (Ottó), Hajós Zsigmond (Bánk), Maleczky Vilmosné (Melinda), Odry Lehel (Petúr), Láng Fülöp (Biberach), Rotter Gizella (meraniai hölgy), továbbá Ábrányiné W. Margit, Doppler Ilka, Kordin Mariska, Spányi Irma (apródok) szereplésével és Erkel Ferenc szerző vezényletével került színre. Azután a »Hunyadi László« c. dalmű nyitányát, végül a »Lohengrin« első felvonását adták, mely utóbbiban Ney Dávid (Király), Gassi Ferenc (Lohengrin), Reich Irma (Elza), Bignio Lajos (Telramund), Saxlehner Emma (Ortrud), Tal-